

Klima- og naturhensyn i planstrategi

5. mars 2024
Gro Sæten

KLIMA- OG ENERGIPLAN 2010 – 2014

Kommunedelplan for klima og energi

2015 - 2019

Vedtatt i Kommunestyret 14.12.2015

Kommunedelplan for naturmangfold 2020-2030

Kommuneplan 2017-2027

Samfunnsdel med arealstrategier

Rana
kommune

Norges grønne industrihovedstad – framtida er fornybar

Satsingsområder og strategier

Vekstkraft og attraktivitet

- » Vekst i offentlig og privat virksomhet samt Campus
- » Industriby med ren luft og rent vann
- » Attraktive kulturtilbud og møteplasser for alle
- » Styrket identitet gjennom satsing på fortrinn og særpreg

Grønn omstilling

- » Samarbeid med næringsliv om utvikling i grønn retning
- » Bærekraftig utnyttning av fornybare ressurser
- » Klimavennlige løsninger innen transport, bygg og arealbruk
- » Byutvikling med vekt på grønnstruktur og urbanisering

Livskvalitet og mestring

- » Fokus på tidlig innsats og forebygging
- » Reduksjon av sosial ulikhet
- » God integrering, økt deltakelse og egeninnsats
- » Helsefremmende kommunale tjenester

Framtidsretta infrastruktur

- » Regionalt logistikknodepunkt med stor flyplass
- » Fortsatt tyngdepunkt for sykehusdrift i regionen
- » Verdivarende vedlikehold av bygg, veier og anlegg
- » Digitalisering, velferdsteknologi og innovasjon

KOMMUNE 1.0

Kommunen er myndighet
Innbyggere er undersåtter
Politikere avgjør enkeltsaker

Fram til ca. 1970

KOMMUNE 2.0

Kommunen er en organisasjon
Innbyggere er kunder
Politikere styrer en organisasjon

1970 - 2010

KOMMUNE 3.0

Kommunen er et lokalsamfunn
Innbyggere er ressurser
Politikere leder et lokalsamfunn

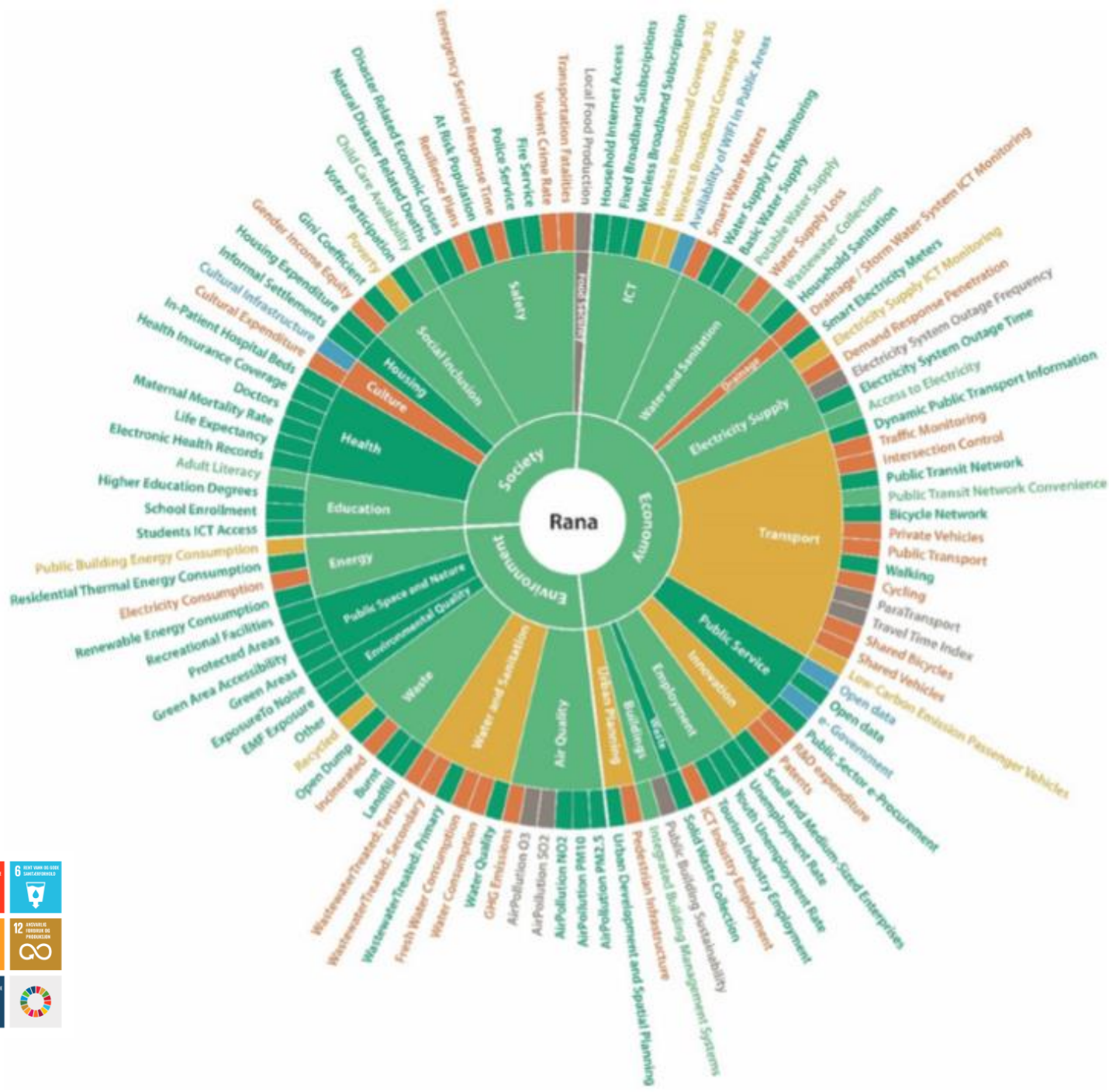
Fra ca. 2010

RANA KOMMUNE

RANA KOMMUNE

Rana
kommune

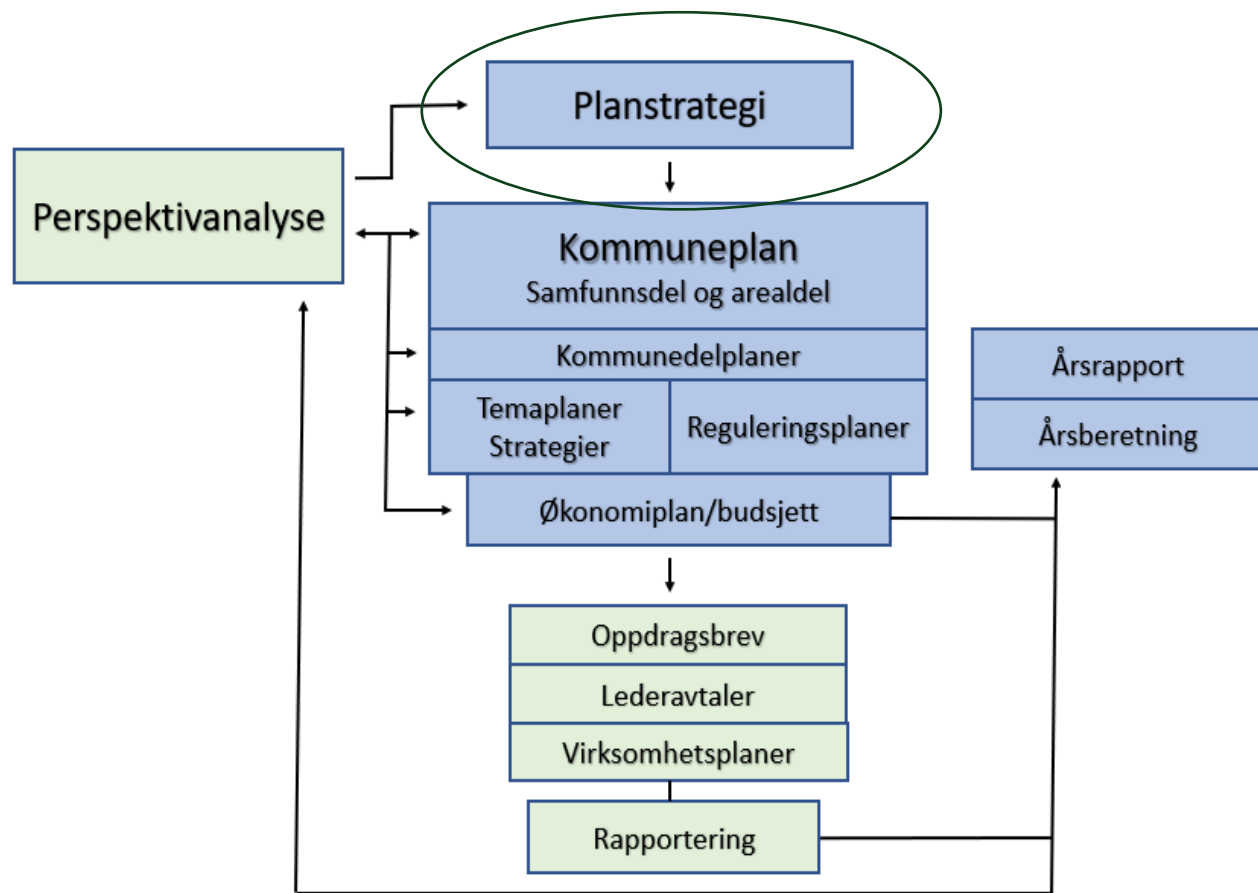

Planstrategi 2020-2023

- Forankring og grunnlag for å forstå viktigheten av klima- og naturhensyn
- Planstrategidokumentet
  - Viktig å tydeliggjøre Nasjonale forventninger
  - Viktig å tydeliggjøre utviklingstrekk og utfordringer
    - Miljømessig bærekraft og grønn omstilling
    - Areal, natur og friluftsområder
- Politisk verksted
  - Gjennomgang av kommunens situasjon og utfordringer
  - Drøfte og rangere viktigste utfordringene
- Planstrategivedtak
  - Gjeldende kommuneplan ble videreført – implementering av bærekraftsmål
  - Kommunedelplan klima og energi ble faset ut

Hovedfunksjoner

- **Perspektivanalysen** – samlet kunnskapsgrunnlag
- **Planstrategi** – drøftingsdokument - er kommunens planer egnet til å styre utviklingen i ønsket retning, og møte utfordringene? Må kommuneplanen rulleres?
- **Kommuneplanens samfunnsdel** – styrer utviklingen.
- **Økonomiplan** – sikrer iverksetting av kommuneplanens samfunnsdel og viser hvordan utfordringer (satsingsområder og strategier) følges opp med tiltak
- **Årsberetning** – økonomi- og bærekraftsrapportering
  - Hvordan går det med innbyggere og samfunn?
  - Bruke kunnskapen til å gjøre endringer dersom utviklingen ikke går i bærekraftig og ønsket retning

Planstrategi 2024-2027

- Nasjonale forventninger er løftet inn i planstrategidokumentet
- Kunnskap om kommunens situasjon og utfordringer som følger ettårshjulet er viktig grunnlag
  - Oppsummering er synlig i planstrategidokumentet
- Politisk verksted
  - Gjennomgang av kommunens situasjon og utfordringer
  - Verksted – drøfte og prioritere utfordringer
- Vurdere planbehovet
- Nye styringsverktøy forankret i vedtatt Planstrategi 2024-2027
  - Naturregnskap
  - Arealregnskap

Utfordringer og muligheter

- Klima-, natur- og miljøutfordringer tiltar og vil trolig forsterkes med forventet vekst.
- Bærekraftsanalysen som Rana kommune gjennomførte i 2020 peker på industri, transport og mobilitet, energiforbruk, vann og avløp, og avfallshåndtering som viktige innsatsområder for å nå bærekraftsmålene innen 2030.
- Utviklingen mot et lavslippsamfunn går ikke raskt nok. Generelt kreves det store kutt i klimagassutslipp for å bekjempe/stoppe klimaendringer og negative miljøpåvirkninger. Viktige grep;
  - Redusere biltrafikk og utslipp fra veitrafikk.
  - Investere i utslippsfrie anleggsmaskiner.
  - Bedre tilgang på offentlig transport.
  - Redusere energiforbruk i kommunale bygg
  - Redusere mengde avfall og øke mengde avfall som gjenvinnes/resirkuleres.
- Næringslivet er en viktig samarbeidspart i arbeidet med å bli en lavutslippskommune.
- Det er økt press på å redusere energiforbruk som følge av krigen i Europa.
- Behovet for tilgang på fornybar energi øker.
- Lokal luftkvalitet kan utfordres av forventet vekst.
- Utbedre infrastruktur for drikkevann, avløp og drenering.
- En viktig forutsetning for økologisk bærekraft er arbeidet med å begrense nedbygging av naturområder og få mer ut av de arealene vi allerede har tatt i bruk.
- Miljøvennlig areal- og transportplanlegging vil være viktig i et vekstperspektiv.
- Gjenvinningsgraden på husholdningsavfall har gått ned siden 2021. Med egen matdunk fra 2023 forventes det en økning, men generelt har kommunen et stort potensial for økt ombruk og materialgjenvinning.

Budsjett 2024 Økonomiplan 2024-2027

Kommunestyrets vedtak 18.12.2023

GRØNN OMSTILLING

Samarbeid med næringsliv om utvikling i grønn retning	Utvikle kommunen - miljøfyrtårn (bedrifter).
	Kjøkkenhage og bikube i skoler og barnehager - prøveprosjekt.
	Prosjekt "En time teller" - plukke søppel og bidra med andre klimatiltak (skole).
Bærekraftig utnyttning av fornybare ressurser.	Utvikle kommunen - klimabudsjett som verktøy for målretta klimatiltak.
	Bibliotek - arena for klesbyttedag, bokbyttedag.
	Pedagogisk opplegg i barnehager og skoler - klima og miljø.
Klimavennlige løsninger innen transport, bygg og arealbruk.	Sikre infrastruktur - næring/boligtomter og bygg/infrainvesteringer (grønt fokus).
	Gratis buss til ungdom - politisk sak i økonomiplanperioden.
	EL-biler som tjenestebiler i kommunen.
	Sirkulærøkonomi - gjenbruk av inventar, møbler og bygningsmateriale.
	Utarbeide felles og samordnet plan for helhetlig bruk av kommunale tjenester, bygg og areal.
	Videreføre byutvikling - Havmannakse.
	Videreføre byutvikling - byplan (byutviklingsprosjekt og kommunedelplan).
	Klimafond som virkemiddel for raskere utslippskutt.

Forslag til tiltak 2024	Kostnad 2024-2027	Finansiering	Ikke-kvantifisert effekt	Effekt [tonn CO ² e]
Sykkelparkering rådhuset	400	Klimafond		3,90
Renovering av garderober rådhuset	650	Klimafond	Lav	-
El-sykler i kommunens tjeneste	150	Klimafond	Lav	-
Tilrettelegge for overgang til elbiler på bydrift	2 500	Investering	Middels	-
Utskifting av kommunale biler til elbiler	-	Investering	Middels	-
Økt bruk av nettbaserte møter	-	Drift	Lav	-
Samkjøring på befaringer/tilsyn	-	Drift		< 3
Snarveiprosjekt	200	Klimafond	Lav	-
Gang- og sykkelveier	88 000	Investering	Middels	-
Etablering av ladestasjoner på kommunale parkeringsplasser	-	Investering	Middels	-
Gratis buss til ungdom	-		Middels	-
Deltagelse i klimanettverk Nord-Norge	200	Drift	Ikke satt	-

Kostnader: (tall i tusen kroner)

Årsberetning og årsregnskap 2022

Indikator	Forrige måling	Status	Langsiktig mål	Vurdering	Bærekraft
Utslipp klimagasser utenom industri, CO ² -ekv., i 1 000 t, referanseår 2009	88	90	Reduksjon (60)		
Registrerte EL-biler (93 biler ved første registrering i 2016)	443	776	Økning		
Registrerte biler hybrid ladbar (67 biler ved første registrering i 2016)	330	530	Økning		
Gjennomsnittlig kjørelengde, km per personbil per år (11 680 km i 2016)	10 530	10 332	Reduksjon		
Miljøsertifiserte bedrifter, antall (referanseverdi 2011 er 11 bedrifter)	43	45	Økning (50)		
Energiforbruk kommunale bygg kWh/m ² (referanseverdi 2009 er 2015)	203	201	Reduksjon (185)		
Avfall, andel husholdningsavfall til ombruk og materialgjenvinning	45 %	42 %	Økning (55 %)		
Matsvinn per innbygger, antall kilo	Ikke målt				
Vannkvalitet, kjemisk tilstand i fjorden utfra utvalgte miljøgifter i blåskjell	Ikke god	Ikke god	God		
Luftkvalitet, overskridelse av grenseverdi PM10 antall ganger	9	10	Reduksjon (7)		
Dyrket/dyrkbar jord omdisponert til andre formål enn jordbruk		10 dekar	Minst mulig		
Vanntap i distribusjonsnett for drikkevann		37,1 %	Reduksjon		

Oppsummert

- Politiske verksted – drøfte utfordringer og bærekraftsmål
- Forankring – handler mye om felles forståelse av utfordringer og status/utvikling
- Viktig at kunnskap om utfordringer og status/utvikling er tydelig og synlig
  - I planstrategidokumentet
  - I styringsdokumenter i ettårs-hjulet
- Nye styringsverktøy vil være nyttig
  - Klimabudsjett/regnskap
  - Naturregnskap
  - Arealregnskap